Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in universam artis logicam - Cod. Ettenheim-Münster 277

[S.l.], [17. Jahrh.]

Dvbivm tertivm

urn:nbn:de:bsz:31-129937

Visual Library

sit 2a substantia qua tali modo considerata abstrahit a ratione 1ae et 2ae
substantiae et potius est id quod ponitur in linea recta praedicamentali substantiae
quod praevenit rationem 1ae et 2ae substantiae gratia aut species aut individui.
Arg. 3. Membra dividentia dicuntur claudere rationem divisi sed hoc
non fit in hac divisione ergo est mala. probatur minor membra dividentia sunt
illi modi substandi sed hinc sunt substantiae completae quia tunc est res divisa
ergo membra non claudunt divisum. Ex dicto ma. membra dividentia
in omni divisione dicuntur claudere centraliter et formaliter divisum ergo ma.
maioritatis ordo ma. sed non claudunt divisum centraliter et formaliter ordo
maioritatis ergo ma. saltem non ipsi modi pro maiori important substantiam
completam quod sufficit ad divisionem sed sufficit in accidentia
sicut patet in illa divisione quae dividitur cursus in tardum et velocem

DUBIUM TERTIUM

Utrum descriptiones 1ae et 2ae substantiae ab Arte datae sint bonae.

N. Nostra sequentia suppositum sc. Persona individuum singulare
particulare et substantia 1a non omnino idem significare tract. non physice et maioritatis
ponit afferre eandem entitatem, diversas tamen explicant formalitates, nam
suppositum est substantia naturae incommunicabilis et completa substantia vel
clarius suppositum est subsistens in natura substantiali praescindendo ab hoc an
natura sit intellectiva vel non.
Persona est rationalis eam quod idem est intellectivae naturae individua substantia
vel persona est subsistens in natura rationali, unde ordo subsistentiae ad naturam
rationalem distinguit personam a supposito, suppositum non tamen
importat ordinem ad naturam substantialem quicunque illa sit sive rationalis
sive non, persona vero respicit determinate naturam rationalem et in ordine
ad illam subsistentiam vocatur personalitas et habet sic suppositum et persona
ad invicem ut superius et inferius, omnis non persona est suppositum, non tamen omne
suppositum est persona alias non brutum v.g. asinus esset persona cum

sit suppositum quoddam naturae substantialis. [illegible]
Individuum explicat substantiam singularem ut in se indivisam
et unam.
Singulare formaliter affert destructionem unius individui ab alio.
Particulare formaliter importat ordinem ad arte. 3a. Substantia
importat et explicat modum substandi tam praedicatis acciden-
talibus quam centralibus. Circa quod.
N. quod substantia 1a. formaliter importat 2. intent. cum respectu rationis
logicum ad praedicata centralia et accidentalia. Ex eo namque
quod Gauth. v. G. qui est substantia 1a. habeat in se praedicata centralia
naturae humanae et non accidentalia Albedinem scilicet nigredinem
mouere illius naturae ut ipsi tribuat subjectibilitas respectum cum substantiis
tam praedicatis centralibus quam accidentalibus. in quo differt a supposito
quod quidem formaliter importat non respectum rationis, non tamen ad praedicata acci-
dentalia sed tantum centralia. His N. sit.

Cum 1a. definitio substantiae 1ae. ab Arte assignata bona est
et est talis substantia 1a. est quae nec in subiecto est nec de subiecto dicitur.

Hanc Chorum probabimus explicando definitionem assignatam et sol-
vendo argumenta quae contra eam fieri solent.
Explicatur quod definitio illa particula nec in subiecto est illud tam de subiecto
inhaerentis quam informationis quam particulam excludunt in partes acci-
dentia quae sunt in subiecto inhaerentes, excludunt non partes componentes aliquod
totum sive centraliter sive integraliter, est enim substantia 1a. completa substantia
cui repugnat alteri inhaerere aut tanquam pars aliud constituere sive
centraliter sive accidentaliter. Per quod non excludunt omnes substantiae
incompletae, anima rationalis separata a corpore, quae tract actu non
constituat horum aut componat, tamen ex propria natura et centra res-
picit horum quem componat et quamvis non in statu separationis
substet accidentalibus, tamen quia non substat cum sustentat accidentia ut

-tatum completum sed tantum pars eius cui ... incompletum [illegible]
substantiae nullo modo potest dici. Unde ad 1. substantiam [illegible] quod substat acci-
dentibus et quod creatis supponitur non convenit sed completae sic tantum
quod completum in linea substantiae habet subsistentiam completam ipsi com-
petentem et non ratione alterius et ideo partes integrantes v.g. caput
manus &c. licet substant accidentibus, non possunt dici [illegible] substantiae quia non
habent subsistentiam completam eis [illegible] competentem sed partes
substant ratione totius et sic [illegible] totius in sustentandis accidenti[bus].
Altera pars [illegible] sic: Dico de solo dicitur [illegible] substantiae 2. a ratione
1. substantiae quia 2a substantia dicitur de quibus tantum de suis inferioribus
et ratione [illegible] hic intelligit inferius ut recte explicat Caiet. Et
hoc quidem convenit substantiae 2. nempe de [illegible] tantum de
suis inferioribus quia substantiae 2ae sunt genera et species quae optime conveniunt
suis inferioribus [illegible] illis [illegible]. At v. 1a substantia v.g. Petrus
nullum habet subiectum sive inferius de quo possit dici aut [illegible]
[illegible] artificiali et directa, bene [illegible] 1. substantiae [illegible]
[illegible] et identica ut cum dico Petrus est Petrus quod sit
[illegible] identica et artificialis ex sup. dictis patet. et in hoc
differt proprie 1a substantia a substantiis 2. quod ista habent inferiora
de quibus [illegible] artificiali et directa et [illegible] negare
explicant [illegible] quod postremum [illegible] 1a substantia, ita ut [illegible] substantiae
[illegible] 1a substant accidentibus [illegible] nec de [illegible] dicitur
[illegible] ideo [illegible] differentia [illegible] inter [illegible] sed
[illegible] generatione substantiae et eius species sive sit corruptibile sive
incorruptibile sive materiale sive immateriale, omnia v. genera substantiarum [illegible]
[illegible] completa [illegible] ordinabilia in linea recta
praedicamenti substantiae. Ex quibus [illegible] non [illegible] substantiam, tamen
[illegible] completa [illegible] in solo [illegible] dicitur
[illegible] explicat [illegible] minime competit quia [illegible]

1a substantia ratione positivum quod sic: id quod substat accidentibus et praedicatis centralibus 1o et per se et hoc positivum per illas negationes ab Arte desinitur. Deus ergo cum nec 1o nec 2o possit substare accidentibus quia hoc importat imperfectionem intrinsecam nec erit substantia 1a nec ei non competet desinitio illius, neque dicens Artis desinitionem potius quod non sit ipsum quod sit substantia 1a explicari et consequenter esse intrinsecum cum desinitio debeat explicare rem quod sit et pat ante quia dat desinitio per negationes. Deinde non Ens reale positivum non potest desiniri per aliquid sibi oppositum sed negationes opponuntur enti reali quia ens est substantia 1a ergo desinitio bona non est. Ex Falsum esse praedictam desinitionem non explicare substantiam 1a tunc n. dat per negationes tamen illae negationes satis bene explicant naturam desiniti quomodo desiniendi eius est Theol. et Phylosophis ut videre est in Arte quotiens desinire punctum sic ait Punctum est cuius partes non sunt. Item volens desinire jam causam cum 1. Motorem. sic ait 1a causa cum per motor est quod ab alio esse non habet, quod desinitio eorum approbantur tunc dicit per negationes quia explicant naturam rei, ~~[illegible]~~ eodem modo tunc desinitio substantiae 1a dat per negationes erit bona et legitima quia per illas bene explicat naturam substantiae 1a sic: quod substantia completa et individua sit illa cui nec convenit subiecto inhaerere nec de aliquo subiecto dici.

Ad aliud quod dicebatur Ens reale positivum non potest explicari aut desiniri per aliquid sibi oppositum negationes v. opponi substantiae 1a.

Ex tunc illae negationes maxime et entitative quae opponuntur 1a substantiae non tamen opponuntur quia sunt explicativae et in totam desinitionis dispositionem hac n. ratione manifestant id quod in 1a substantia latet.

Ctio 2a Substantiae 2ae reale sunt desinitae ab Arte ita.

Substantiae 2ae sunt gratia et species tunc desinitio non sit centralis.

Haec Ctio ad 1. p. ptr Auctoritate omnium Phylog. quod desinitionem ab Arte tradidam recipiunt.

2a. Ratio [illegible] certa quia [illegible] definitio non explicant naturam subsistentiae
primae sed id quod [illegible] in ratione 2ae subsistentiae constituitur ~~constituentibus~~
[illegible] aliquid connotatum et connexum cum 1a subsistentia. Constituit
in 2a subsistentia modum subsistendi [illegible] et [illegible] sed 2a ratione 1ae subsistentiae
ita quod 2a subsistentia nihil sit aliud quam [illegible] sustentans accidentia [illegible]
quod 1a subsistentia sustentat et [illegible] habet eadem [illegible] subsistentia 2a [illegible]
sic definitur. Substantia 2a est ens substans accidentibus ratione 1ae
substantiae sustentantis et sic 2a subsistentia explicant Autores per unionem
generis et speciei [illegible] subsistentia 2a constituunt [illegible] in ratione talium [illegible]
rationem generis aut speciei, nam genus et species constituunt [illegible] respectu
[illegible] inferiorum de quibus praedicantur subsistentia [illegible] 2a constituunt [illegible]
[illegible] respectu inferiorum [illegible] respectu ad accidentia [illegible] 2a subsistat
quando quidem Autores appellant 2am subsistentiam genus et species [illegible]
[illegible] rationem generis et speciei tanquam sibi aliquid peculiare annexum
et hoc ideo quia genus et species [illegible] et ultra [illegible] 2a subsistant.
Arg. 3um definitionem 1ae subsistentiae. Persona est subsistentia 1a sed persona dei
de filio [illegible] definitio [illegible] est mala [illegible]
[illegible] Persona [illegible] minimum subsistentia sed [illegible] subsistentia est 1a
subsistentia quod persona est 1a subsistentia [illegible] Persona praedicatur de hoc et
illa Persona ut cum dico Petrus est persona Paulus est persona [illegible]
dei de filio [illegible] et [illegible] Persona dei de filio [illegible]
modum quem de [illegible] importat [illegible] importat de
[illegible] dei de filio [illegible] praedicatur Persona de Petro
et Paulo praedicatur modo quodam [illegible] non praedicatur id quod
est Persona [illegible] modus personae subsistendi.
Arg. 2um singularia non possunt definiri sed subsistentia 1a est quid singulare
[illegible] definiri [illegible] singularibus [illegible] species [illegible]
definiri [illegible] genere et differentia [illegible] singulare [illegible] et 1a subsistentia

eandem oro entitem important. Rx quod licet singulari ut singulare
e nequeat definiri bene tamen potest definiri id quod spectat ad rationem
singularitatis et sic definivit Artes 1. Sententiam.
Rx 2. singularia nude considerata absque alij 2a intentione vel absque
aliquo modo cum non possint definiri, bene tamen si considerentur secundum aliquam
intentionem logicalem et sic 1a Sententia est definita ab Arte sic:
secundum aliquem modum.
Arg 3. Definitio Sententiae 1ae competit alteri a definito ergo est mala. Consequentia
patet. Probatur antecedens. Homo est Sententia 2a et tamen homo nec est in Petro nec dicitur de
Sutto ergo definitio competit alteri. Sic: Sententia 2a probatur minor. Homo consi-
deratus secundum suam praedicata contentiva nulla ratione est in Petro nec in
praedicatur de Petro aliquo ut patet ergo minor vera. Rx negando antecedens ad probationem dicitur
verum esse horum non esse in Petro inhaerentiae, falsum tamen illum non dici
de Sutto quia licet consideratus secundum praedicata contentiva actu non dicatur
de Sutto sufficit tamen quod possit dici de Sutto et sic sufficit quod
sit 2a Sententia et non 1a quia 1a Sententia h. naturae esse dicitur quod non nec possit
de Sutto aliquo praedicari praedicatione directa et artificiali.
Arg 4. Ita definitio 2ae Sententiae. 2a Sententia est 1a Sententia ergo Artes
male explicavit naturam rationis. Sententiarum dicendo quod sint genera et species
probatur antecedens si esset alij 2a Sententia maxime esset homo vel animal sed animal
vel homo sunt Sententiae 1ae et non 2ae ergo antecedens verum, maior videtur
certa probatur minor et in genere quod animal et homo sint Sententiae completae in
linea recta praedicamentali constitutae est certum, quod a. sint Sententiae
1ae probatur illud est prius a quo non valet subsistentia consequentia testi Arte
in Postpraedic. Sed non recte valet animal vel homo est ergo Petrus est, bene
tamen valet Petrus est ergo homo vel animal est ergo animal et homo sunt Sententiae 1ae
et consequenter non poterit designari alij Sententiae 2a.
Rx Dicendum quod Sententia ex sua ratione ut Sententia est explicat accidentium
sustentationem habentis annexam

et sic perfectio substantiae dicitur pensari ex maiori accessu ad hanc rationem
iam explicatam ex qua doctrina
Rx ad argum quod homo et animal et alia genera et species si cum individuis
quae sunt primae substantiae comparentur sunt quidem praedicata priora ipsa primae
substantiae non priorite perfectionis in ratione substantiae sed priorite illationis
quae vocatur prioritas logicalis. Individua igitur substantialia quae ita
sustentant accidentia ut habeant sibi annexam negationem cuius
cuiusque sunt tam inhaerentis quam praedicationis nec non possunt alicui subiecto
inhaerere aut de aliquo subiecto praedicari praedicatione artificiali vo-
cantur primae et praecipue substantiae, at v. genera et species licet careant subiecto
inhaerentis quod afficiant, non tamen carent subiecto praedicationis quia revera possunt
praedicari praedicatione artificiali et directa de primis substantiis. Unde minus
participant a propria perfectione substantiae nec possunt vocari primae sed
secundae substantiae.
Arg. 5. Illa est substantia prima quae primo et magis substat accidentibus sed homo v. g.
magis substat accidentibus quam Petrus et Paulus ergo homo erit prima substantia
et idem argumentum potest fieri de animali, ma. colligitur ex dictis pluribus m.
homo substat accidentibus quae sunt in Petro et Paulo et ulterius substat
accidentibus quae sunt in aliis individuis quam Petrus et Paulus non substant ergo
homo magis substat accidentibus quam quilibet individuum ergo homo erit prima
et magis substantia quam Petrus et Paulus.
Rx ad 1. ma. illa est substantia prima quae primo et magis et perfectius substat accidentibus
secundo ma. quae magis substat et quae se ad plura accidentia extendit est
prima substantia neque ma. et hoc modo genera et species magis substant. Hoc est
extendunt se ad plura accidentia in multis primis substantiis cum individuis
duis respectu, non tamen perfectius substant propter rationem in praecedenti solutione
datam et quia non substant ratione sui sed potius ratione individuorum. Eodem

nō dist. m. sed hō magis substat accidentib. l. perfectius nō magis
substat l. ad plura accidentia se extendit concedo mi et nō obsq.
Quaeres hic p. Perfectiori ratione Praedicatorum. An 1o et 2o
substare sint duo modi reales vel tm intentionales et rationis
Rx si 1a et 2a substantia considerentur loco utraq. importat aliquem
2. Intentionem et consequenter modum quendam intentionalem.
Probatur hoc 1a et 2a substantia si sumantur loco induunt rationem subiecti
quibus sc: de eis accidentia quib. substant praedicantur sed ea subiectum
formaliter est quaedam 2a intentio vel ens rationis logicum ergo ma: constat
pbatur mi. Petrus et hō n. habet a parte rei formaliter rationem subiecti aut
praedicati hoc n. tm sit p. illum ergo ea subiectum formaliter est quaedam
2a Intentio vel ens rationis logicum.
Rx 2o A parte rei n. dant 2a substantia formaliter sectiva ex operatione
intellectus, licet dant fundamentaliter remote.
Probatur 1a pars h. dicti 1o Ut sit sdm substans formaliter dicitur ea distinc-
tum a pō sed n. est distinctum a 1o nisi p. operationem intellectus ergo sdm
substans sive substantia 2a n. dant formaliter a parte rei sectiva
ex operatione intellectus. ma pat. si n. sdm substans formaliter n. esset
distinctum a 1o esset idem cum 1o substanti ergo sdm substans formaliter
petit distinctionem a 1o pbatur mi. Hō et Petrus n. distinguuntur
realiter ut sup. probavimus sed tm ratione ratiocinata ergo sdm
substans hō v. g. et animal n. est distinctum nisi p. operationem intellectus
a 1o.
Probatur 2o eadem pars. substantia 2a ut ait Aristoteles hic habet sibi annexam
rationem generis et speciei sed a parte rei n. dant genera et species formaliter
ergo nec 2a substantia dabunt formaliter sectiva ex operatione intellectus.

2a Pars pbr. à pte rei dat hō cum aptitudine ut possit
abstrahi et prescindi à singularib sed hō sic accipit cum ha-
beat rationem substantiae est sdm substans fundamentalit remote ergo
2a Pars vera.
Ex his colligit sdm substantiam n afferre modum realem distinctum
à mō illo q 1a substantia constituit in ratione pri substantis qa in
1a substantia reperit quaeunq realis entitas et modus realis substantiae
2ae sed 1a substantia n substat 2o accidentib alias esset 2a
substantia cum haberet modum illius constitutivum ergo modus substantiae
2ae n est realis sed quidam respectus rationis ad accidentia q sus-
tentant à 1a substantia.
Rx 3o 9a Substantia Metaphe sumpta dat à pte rei vel
qd idem est modus 1o substandi in substantia 1a est realis. Pbr facti
A pte rei Petrus substat accidentib albedini v. g. vel nigredi-
ni ergo modus ille erit realis
ja hoc dices haec propositio qa Petrus est albus hō est albus est vera
seclusa ut operatione illius ergo in haec erit vera à pte rei qa Petrus
substat hō substat ergo dabit sdm substans fundatur à pte rei
Rx illas propositiones esse veras qa hō convenit Petro independent
ab operatione illius et n explicat aut exigit aliqm distinctionem ab ipso
ab 2a substantia explicat fundatur distinctionem à 1a q cum sit rationis
n poterit dari à pte rei. Dein Ax. illam particulam
qa n importare veram causalitatem sed tm illationem seu rectam
consequentiam Petrus n. in re n est vera causa realis qd hō sustentat
albedinem qa hō in re eandem entitatem realem importat qm Petrus
Unde inter hominem et Petrum n dat ista causalitas, haec n. exposcit
realem distinctionem inter extrema q haec n reperit.